

Halkbank kumpasının perde arkası

ABONE OL

Google News

Türkiye'nin Kuzey Irak ile petrol ve gaz rezervini dünyaya açması, ABD'nin ekonomi politikaları ile çelişti. Bunun üzerine ABD, FETÖ'yü kullanarak Halkbank üzerinden Türkiye'ye bir operasyon gerçekleştirdi. 17 Aralık darbe girişiminde asıl hedefinin Halkbank olması dikkat çekti. Halkbank'ın hedef seçilmesinin nedeni olarak Türkiye'nin İran ambargosunu delmesi ve Kürt bölgesi petrolünün paralarının Halkbank'ta birikecek olması öne sürüldü. Yıllık 60-70 milyar dolar cari açık veren Türkiye'nin Halkbank üzerinden yaptığı bu ticaret, cari açığın büyümesini engelliyordu.

Sabah ekonomi yazarı Dilek Güngör ABD'deki uluslararası 17 Aralık kumpasını anlattı.

Umut Çelik - İstanbul

1- İran ile ticarete aktif olarak görev alan Halkbank uzun bir süredir kara listeye alınmak isteniyordu. Altın ticaretinin parası ise Halk Bankası'nın kasalarında tutuluyordu. 1 Temmuz 2013'ten itibaren İran'a değerli metal satışının yasaklandığı açıklandı. Bunun üzerine 'altın ticareti' formülü geliştirildi, uygulanan bu yöntemin uluslararası hukuka aykırı olduğu söylenebilir mi?

Aslında olayı belki daha önceki tarihlerden başlayarak ele almak gerekir. Biliyorsunuz, ABD 2010'da İran'a ticaret ambargosu uygulamaya başladı. Daha sonra da finansal işlemler ve transferlerle ilgili blokajlar geldi. Mart 2012'den itibaren uluslararası döviz sistemi olan swift üzerinden İran'a para transferi imkansızlaştı. Ne yapılacaktı? Türkiye enerjide önemli ölçüde azalsa da halen dışa bağımlı bir ülke. Malum, İran'dan doğalgaz ve ham petrol satın alıyoruz. Daha önceden enerji konusunda açık kapı bırakılmıştı. Para transferi yasağıyla enerji ithalatının parasının ödenmesi zorlaştı. Türkiye İran'a Halkbank'ta döviz ve TL hesabı açtı. Türkiye, İran'dan aldığı enerjinin karşılığını Halkbank'a yatırdı. İran da Türkiye'ye sattığı enerjinin bedelini bu bankada mevduat olarak tutmuş oluyordu. İran elde ettiği Türk Lirası'nı uluslararası bankacılık sistemine sokamadığı için Türkiye'den külçe altın satın alıyor ve bunu taşıyordu. Bizim açımızdan dolayı ithalat ödemesiydi. İşlemin tarafı Türk şirketti. (Zarrab'ın şirketi) Halkbank'ın alışverişteki rolü ise aslında sadece aracılıktı. Bu durum BM kuralları çerçevesindeydi. Yani ABD'nin İran'a uyguladığı ambargoyu delme gibi bir durum hukuki olarak söz konusu değildi. Türkiye BM Güvenlik Konseyi kararlarına ve 7. Madde'nin getirdiği yaptırımlara bağlı.

2- Türkiye ve İran arasındaki altın ticaretinin son dönemde hızlı yükselişe geçmesi ABD başta olmak üzere birçok kesimi rahatsız etmişti. Türkiye'nin dışarıdan temin ettiği petrolün faturasını 'altın' ile ödemesi normal bir durum değil miydi?

Dediğim gibi hem petrol hem de doğalgaz faturasını bankacılık sistemindeki ambargo nedeniyle ödemek güçtü. Türkiye de bu formülü buldu. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) rakamlarına göre, 2011 yılında, Türkiye'nin en çok gelir getiren 11. ihracat ürünü olan kıymetli taşlar, 2012 yılında birinci sıraya yerleşti. 2013'teki İran'a yeni yaptırımlarla kıymetli taş ihracatı da düştü

3- İran'a uygulanan ambargonun en çok etkilediği ülkelere biri Türkiye olurken, Almanya ve Fransa gibi firmalar ise yasaklı ülkenin dev altyapı projelerini aldı. Tahran ve Tebriz'deki 1 milyar eurodan fazla metro projelerini Alman firmaları üstlenirken, ambargo kanuni boşluklarla delindi. Hazar Gölü'ne kadar gidecek hızlı tren projeleri gibi büyük yatırımları da yine Alman ve Fransız firmalarının aldığı belirtiliyordu. ABD bu ülkelere neden ses çıkarmadı?

Ambargo uygulanırken Fransa ve Almanya'nın yatırımlar yaptığı doğru. Hatta Şansölye Angela Merkel'in uçağı dahi ABD'nin kara listesindeki Mahan Air'e satıldı. Daha da ötesi var. Yıllarca Amerikan firmaları Bunga ve Cargill İran'a arkadan dolanarak ticaret yaptılar.

4- Zarrab dosyasındaki İran ambargosunun delinmesi ve yolsuzluk iddialarıyla, Türk hükümetinin

Türkiye'de ve uluslararası arenada itibarsızlaştırılması ve baskı altına alınması amaçlanıyor, bu süreçte amaçlarına ulaşabilecekler mi?

Zaten asıl amaç bu. Zarrab dosyası üzerinden 17 Aralık'ın ABD sürümünü başlattılar. Ülkeyi bu yolla dize getirmeyi planlıyorlar. Türkiye'yi uluslararası kamuoyunda itibarsızlaştırmaya çalışıyorlar. Ama bundan da bir sonuç alabileceklerini sanmıyorum. Sadece Türkiye'ye zaman ve para kaybettiriyorlar. Biliyorsunuz, Gezi olaylarıyla başlayan süreçte 17-25 Aralık operasyonlar, terör ve 15 Temmuz darbe girişimiyle sadece faizden 100 milyar TL zarar ettirdiler ülkeyi...

5- Halkbank'ın attığı adımlar aslında ABD'nin denetim kurumları tarafından 7/24 izleniyor. Kara para veya yaptırımların delindiğine dair iddialar, 17-25 Aralık'taki FETÖ'nün girişiminden sonra ortaya atılıyor. Madem banka işlemlerinde yaptırımların dışına çıktı, neden 2010'dan sonra müdahalede bulunulmadı?

Halkbank sadece aracı rolünde...İran ile ticari işlemlerinin mahiyeti Türkiye'nin İran'dan ithal ettiği doğalgaz ve ham petrol; yaptırıma tabi olmayan mal ve hizmet ihracatının bedellerinin ödenmesinden ibaret. Bunun ulusal ve uluslararası düzenlemelere aykırı tarafı yok. Herhangi bir ülkeyle mahiyeti belirsiz ve hukuksuz ticari işleme taraf olmamış bir banka. Kaynağı belirsiz bir para transferi de gerçekleştirilmemiş. Dediğiniz gibi bankacılık sektöründen bahsediyoruz. O kadar global bir alan ki... Her şey şeffaf. Ben 17-25 Aralık'tan sonra Halkbank ile ilgili iddiaların ortaya atılmasının arkasında başka sebepler olduğunu düşünüyorum. Nedir dersenez... O tarihlerde Halkbank'ın aracılık faaliyetleri büyümeye başlamıştı. Sadece Türkiye'nin İran'dan doğalgaz alımına aracılık etmiyordu aynı şekilde Pakistan ve Hindistan'ın da İran'la yaptıkları enerji anlaşmasının da aracıydı. Ticaretin Halkbank üzerinden yapılması aslında Amerika ve İsrail'i rahatsız etmeye başladı. Çünkü, Halkbank'ın aracılık statüsü ABD ekonomisine zarar anlamına geliyordu. 100 milyar dolarlık ticaret hacminden bahsediliyordu. Bu İsrail'in de canını sıkıyordu. Zira ABD altın transferini engellemek için Temmuz 2013'ten itibaren İran'a altın ihracatını da yasakladı.

6- ABD'de tutuklanan Halkbank GMY Mehmet Hakan Atilla'nın gözaltına alınma gerekçesi olarak ifade edilen iddiaların birçoğunun geçerliliği olmadığı söyleniyor, işin aslı nedir? Bankanın 3 yıldır itibarı sarsılmaya çalışılıyor. Sağdan soldan saldırılar geliyor. Fakat bunlar Türkiye'nin en büyük bankalarından biri olan Halkbank'ı ne derecede etkileyecek?

2014-2017 yılları arasında 7 defa ABD'ye görevli olarak giden Halkbank GMY Mehmet Hakan Atilla son seyahatinden dönüşünde gözaltına alındı. Bu çok manidardı elbette. Dediğim gibi, banka herhangi bir yasaklı taraf, kişi veya mal ya da hizmetin dahil olduğu işlemlere aracılık etmemiş ki... İran ile ilgili ticarete konu işlemlerde düzenlemeler gereği ABD finansal sistemi ve para birimi de kullanılmamış. Gözaltı gerekçesi olarak ifade edilen iddialar, 17-25 Aralık 2013'te FETÖ terör örgütü tarafından hükümete yönelik yapılan kumpasın bir parçası. Banka üzerinden ekonomi hedef alınıyor. Halkbank yıpratılmaya çalışılıyor. Halkbank hisseleri Gezi olaylarının başlangıcındaki değerinin yüzde 47, 17 Aralık 2013 operasyonundaki seviyenin yüzde 32 altında. 31 Ağustos 2017'den bu yana yüzde 33 değer kaybetti.

Fakat bu kadar operasyona rağmen geçtiğimiz günlerde açıklanan bilançosunu gördünüz.Yüzde

20.9'luk büyümeyle 279.7 milyar liraya çıkardığı aktif büyüklüğüyle sektörde beşinciliğe yükseldi. Nakdi kredilerde dördüncü, KGF kullandırımında ise ilk sırada yer aldı

Aktif büyümede ilk 10 banka arasında birinci. Demek ki, her türlü operasyona rağmen büyümeye devam eden dinamik bir banka var.

7- FETÖ'nün 17 Aralık kumpasına dair fezlekesinin "kopyala yapıştır" yapılarak ABD'deki Reza Zarrab iddianamesine konulduğu ortaya çıkmıştı. Bundan sonraki süreç nasıl işleyecek, ABD adaleti bu konuda ne kadar objektif olacak? ABD'de yaşayan FETÖ'cüler davayı etkilemek için epey çaba sarf ediyormuş. Günler öncesinden savcılara e-mailler gönderen örgüt, belli ki yeni bir kumpas planı hazırlığında, dava sağlıklı bir şekilde ilerleyecek mi?

Reza Zarrab ile Mehmet Hakan Atilla'nın New York'taki davası 27 Kasım'da başlıyor. Jürili duruşma öncesinde Zarrab'ın itirafçı olduğuna dair iddialar gündemde. İtirafçı olsa ne olur diye sormak lazım. Neyi itiraf edecek ki... Bu şekilde FETÖ tarafından bir algı yaratılmaya çalışılıyor. FETÖ Türkiye'deki etkinliğini kaybetti. Aslında cezaevindeki örgüt üyelerine veya firardakilere 'Bakın şöyle güçlüyüz böyle lobi yapıyoruz' diye mesaj vermeye çalışıyor. Ancak ABD'nin bu meseleyi Demokles'in kılıcı gibi Türkiye'nin başında tutmasının nedeni FETÖ'nün dışarıdaki lobi gücünden filan değil Türkiye'nin Ortadoğu politikasındaki taviz vermeyen duruşundan kaynaklanıyor. Belli ki ABD'de derin kesim 17-25 Aralık'taki hukuksuz dinlemeler üzerinden yeni bir kaos planını hazırladı. Isıtıp ısıtıp Türkiye'deki kamuoyunu etkilemeye çalışacak. Ekonomik kaos çıkarmaya çalışacaklar. Başarılı olurlar mı? Hiç sanmam. Türkiye 2008'den bu yana yaşadığı birçok şokta ekonomisinin dayanıklılığını ispatladı. En fazla yapacakları şey ülkeye zaman kaybettirmek olur. Ama Türkiye yoluna devam eder.

ŞABAH